

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **M. B.**, bývajúceho v M., zastúpeného JUDr. A. S., advokátom so sídlom v D., proti žalovanej **R.**, so sídlom v K., zastúpenej JUDr. M. T., advokátom, s.r.o., so sídlom v B., **o určenie neplatnosti zrušenia poistnej zmluvy**, vedenej na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 5 C 97/2009, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 24. novembra 2011 sp. zn. 9 Co 250/2011, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalovanej **o d m i e t a**.

Žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Dolný Kubín (ďalej „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 18. apríla 2011 č.k. 5 C 97/2009-282 určil, že jednostranné zrušenie poistnej zmluvy U. medzi žalobcom a žalovanou, v ktorej poistná suma pre prípad dožitia bola dohodnutá na sumu 60 400 Sk a pre prípad smrti na sumu 40 000 Sk a koniec poistenia bol dohodnutý na 22. augusta 2013, v znení dodatku účinného od 22. augusta 2003, podľa ktorého bola poistná zmluva pre prípad dožitia dohodnutá na sumu 64 070 Sk a pre prípad smrti na sumu 42 800 Sk a nová hodnota výšky poistného bola dohodnutá na 320 Sk mesačne, ktorej jednostranné zrušenie bolo uskutočnené zo strany žalovanej voči žalobcovi 16. mája 2008 o 00.00 hod. je neplatné. Súd prvého stupňa ďalej žalobcovi voči žalovanej priznal náhradu trov konania vo výške 293,57 €, ktorú bola žalovaná povinná zaplatiť do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Svoje rozhodnutie súd prvého stupňa odôvodnil s poukazom na ustanovenia § 800 a nasl. Občianskeho zákonníka upravujúce zánik poistenia, všeobecné poistné podmienky, ako aj na zákon č. 95/2002 Z.z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, resp. § 575

ods. 1 Občianskeho zákonníka. Konštatoval pritom, že ukončenie poisťnej zmluvy takým spôsobom, ako to urobila žalovaná nezodpovedá právnej úprave. Súd nedospel ani k záveru, že by k zániku poisťného vzťahu, založeného poisťnou zmluvou došlo zo zákona v dôsledku zmeny právnej úpravy. Ďalej súd prvého stupňa poznamenal, že skutočnosti uvádzané žalovanou, prečo došlo k zrušeniu zmluvy (zmena zákona o poisťovníctve vykonaná zák. č. 186/2004 Z.z., resp. rozhodnutie NBS o prijatí opatrení v súlade s povinnosťou poisťovne určiť výšku poisťného na základe poisťno-matematických metód, aby výška poisťného zabezpečovala trvalú splniteľnosť všetkých záväzkov, vrátane tvorby technických rezerv), nemohli mať za následok postup zvolený žalovanou (jednostranné zrušenie zmluvy), pretože žalobca sa žiadnym spôsobom na vzniknutej situácii nepodieľal. Žalobca pri uzatváraní poisťnej zmluvy konal v presvedčení, že všetko je v poriadku a svoje povinnosti vyplývajúce zo zmluvy si riadne plnil. Súd prvého stupňa nevidel žiadny dôvod, aby negatívne dôsledky vyplývajúce z celej situácie mali postihnúť práve žalobcu. S poukazom na tieto skutočnosti súd prvého stupňa konštatoval, že jednostranné zrušenie poisťnej zmluvy žalovanou považoval za absolútne neplatný právny úkon v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka nemajúci oporu ako v zákone, ani v uzavretej zmluve. Žalobe preto vyhovel, poukazujúc aj na ustanovenie § 80 písm. c/ O.s.p. S ohľadom najmä na sledovaný cieľ žalobcu dospel súd prvého stupňa k záveru, že žalobca osvedčil existenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení neplatnosti zrušenia zmluvy. O trovách konania rozhodol súd podľa § 142 ods. 1 O.s.p. s poukazom na úspech žalobcu v konaní a výšku trov stanovil v zmysle vyhlášky č. 655/2004 Z.z.

Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 24. novembra 2011 sp. zn. 9 Co 250/2011 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Ďalej žalobcovi priznal náhradu trov odvolacieho konania vo výške 77,29 €, ktoré bola povinná zaplatiť žalovaná na účet právneho zástupcu žalobcu v lehote troch dní. V odôvodnení uviedol, že odvolaním napadnutý rozsudok preskúmal spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad vyplývajúcich z § 212 O.s.p., vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a rozhodnutie súdu prvého stupňa v zmysle § 219 O.s.p. ako vecne správne potvrdil. Podľa názoru odvolacieho súdu dospel súd prvého stupňa k správnym skutkovým zisteniam a právnym záverom. Odvolací súd ďalej uviedol, že žalobca sa domáhal svojho práva určovacou žalobou v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. Poznamenal, že súd prvého stupňa postupoval správne keď skúmal, či je daný naliehavý právny záujem, aby bol spor riešený určovacou žalobou v znení petitu navrhnutým žalobcom. V tomto smere podľa

názoru odvolacieho súdu dospel súd prvého stupňa k správne mu záveru, že výsledok sporu pokiaľ bude žalobe vyhovené, odstráni stav neistoty žalobcu, ktorý má za to, že jednostranné zrušenie poisťnej zmluvy bolo vykonané zo strany žalovanej neplatne. Pokiaľ žalovaná v odvolaní uviedla, že nebol riadne zistený skutkový stav, vykonané ňou navrhované dôkazy, resp. že súd dospel k nesprávnym právnym záverom, s takýmto tvrdením sa odvolací súd nestotožnil. Naopak mal za to, že súd prvého stupňa riadnym spôsobom a v potrebnom rozsahu vykonal dokazovanie tak, aby mohol rozhodnúť vo veci a následne dospel aj k správne mu právnemu záveru. Odvolateľkou žiadané doplnenie dokazovania vypočutím svedka Š., prípadne oboznámením sa s celým znením protokolu NBS o vykonanom dohľade, ani podľa názoru odvolacieho súdu nemá žiadnu priamu súvislosť s tým, čo bolo predmetom konania a to určenie neplatnosti právneho úkonu. Vykonanie týchto dôkazov by mohlo len objasniť, prečo žalovaná pristúpila k jednostrannému zrušeniu zmluvy, nič by to však nemenilo na posúdení platnosti tohto úkonu. Obdobne sa odvolací súd nestotožnil s tvrdením žalovanej, že pokiaľ by aj vypočítané poistné nebolo v súlade s poisťno-matematickými metódami, dohodnuté plnenie by zo strany žalovanej bolo nemožné. V poisťnej zmluve boli jasne stanovené podmienky, ktoré žalobca ako účastník poisťnej zmluvy plnil a preto žalovaná, pokiaľ jednostranne zrušila poisťnú zmluvu, konala v rozpore s tým, čo jej umožňuje zákon. Tak, ako na to poukázal aj súd prvého stupňa z ustanovenia § 31a zákona o poisťovníctve účinného od 1. mája 2004 nevyplývalo, že by sa táto konkrétna zmluva (uzatvorená medzi účastníkmi) mala bez súhlasu zmluvných strán nejakým spôsobom meniť. O trovách odvolacieho konania rozhodol súd podľa ustanovenia § 142 ods. 1 O.s.p. s použitím § 224 O.s.p.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie. Namietala, že postupom odvolacieho súdu jej bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p.), a napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). K odňatiu možnosti konať pred súdom malo dôjsť tým, že súd prvého stupňa vo veci „prakticky vôbec“ nevykonal dokazovanie, v dôsledku čoho aj rozhodol bez náležitého zistenia skutkového stavu. Dovolateľka osobitne poukázala na nevykonanie dokazovania ňou navrhnutým dôkazom – spisom orgánu dozoru nad finančným trhom obsahujúcim nesprávne rozhodnutie tohto orgánu vo veci vzorcov na výpočet poistného. Prvostupňový súd porušil ustanovenie § 129 O.s.p. a rozhodol bez dôsledného zistenia skutkového stavu. Odvolací súd napriek tomu, že súd prvého stupňa nevykonal náležité dokazovanie, nenariadil na prejednanie veci odvolacie

pojednávane. Súdny na základe (ne)vykonaných dôkazov nemohli dospieť k úplným a správnym skutkovým zisteniam a v dôsledku toho ani nemohli vec správne právne posúdiť. Súd prvého stupňa nerešpektoval ustanovenie § 118 ods. 2 O.s.p. a neuviedol, ktoré skutkové tvrdenia účastníkov sú zhodné alebo rozporné, ani ktoré dôkazy budú vykonané alebo nevykonané. Odvolací súd to buď nepostrehol, alebo tomu nepriznal význam, i keď aj toto procesné pochybenie je vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. K odňatiu možnosti žalovanej konať pred súdom viedlo aj nedostatočné a nezrozumiteľné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, ktoré nemá náležitosti uvedené v § 157 O.s.p. a je nepreskúmateľné. Za nesprávny označila žalovaná záver súdov, že žalobca preukázal existenciu jeho naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení (§ 80 písm. c/ O.s.p.). V časti dovolania, ktorú žalovaná venovala vysvetleniu svojej námietky, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, uviedla, že súdy oboch nižších stupňov nezohľadnili všetky relevantné právne ustanovenia, prípadne ich nesprávne interpretovali. V súvislosti s tým dovolateľka popierala správnosť právnych záverov odvolacieho súdu v otázkach zániku poistného vzťahu účastníkov konania, rešpektovania osobitností tzv. regulovaných zmlúv, právnych dopadov zmeny právnej úpravy na skôr založený poistný vzťah, nepravnej retroaktivity, aplikácie prechodných ustanovení novelizujúcej úpravy a nemožnosti plnenia; poukázala pri tom aj na rozhodnutie publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 109/1998. Odvolací súd podľa nej nezohľadnil význam, ktorý malo na prejednávany prípad nesprávne určenie poistného pri danom poistnom produkte zo strany orgánu vykonávajúceho finančný dohľad, a nepriznal význam tomu, že žalovaná tým bola uvedená do omylu. Z uvedených dôvodov žiadala, aby dovolací súd zrušil rozhodnutia súdov oboch nižších stupňov a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, alebo aby tieto rozhodnutia zmenil, žalobu zamietol a priznal jej náhradu trov konania. Následne žalovaná podala 2. augusta 2012 doplnenie dovolania, v ktorom doplnila svoju právnu argumentáciu k námietke nesprávneho právneho posúdenia veci súdmi nižšieho stupňa. Uviedla, že spravodlivé usporiadanie sporného právneho vzťahu možno v súdnom spore dosiahnuť iba za pomoci rozhodovacej činnosti súdu a za pomoci tzv. eventuálneho petitu navrhuje, aby dovolací súd po vykonanom dokazovaní rozhodol rozsudkom tak, že určí, že poistný vzťah medzi žalobcom a žalovanou podľa poistnej zmluvy U. z 28. augusta 1998 (ďalej len „poistná zmluva“) trvá a žalovaná má voči žalobcovi právo na poistné vo výške 15,89 € mesačne od uzavretia poistenia do 22. augusta 2008, alebo určil, že poistný vzťah medzi žalobcom a žalovanou podľa poistnej zmluvy trvá a žalobca má voči žalovanej právo na poistnú sumu pre prípad dožitia sa konca poistenia vo

výške 1 501,96 €, alebo určil, že poistný vzťah medzi žalobcom a žalovanou podľa poistnej zmluvy v časti poistenia rizika trvá a v časti poistenia dožitia sa konca poistenia zanikol. Zároveň aby zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi bezdôvodné obohatenie vo výške časti poistného uhradeného žalobcom za poistenie rizika dožitia sa konca poistenia do troch dní od právoplatnosti rozsudku, alebo aby napokon určil, že poistný vzťah medzi žalobcom a žalovanou podľa poistnej zmluvy trvá a žalobca má voči žalovanej právo na poistnú sumu pre prípad dožitia sa konca poistenia vo výške určenej súdom. Žalovaná napokon na podporu svoji doterajších tvrdení zaslala 28. augusta 2012 dovolaciemu súdu listinné dôkazy (odpovede na žiadosti o informácie poskytnuté Národnou bankou Slovenska).

Žalobca sa k dovolaniu žalovanej nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno týmto opravným prostriedkom napadnúť. V zmysle § 236 ods. 1 O.s.p. možno totiž dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, iba ak to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Dovolanie proti rozsudku je prípustné, ak je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie je prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Prípustnosť tejto časti dovolania žalovanej z uvedených ustanovení Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva – napadnutý nie je zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.), dovolací súd v tejto veci dosiaľ nezaujal záväzný právny názor (§ 238 ods. 2

O.s.p.) a napadnutým je potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 3 O.s.p.

So zreteľom na to by uvedená časť dovolania žalovanej bola procesne prípustná, len ak v konaní došlo k niektorej z procesných vád, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p. O vadu uvedenú v tomto ustanovení ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/, g/ O.s.p. v dovolaní namietané neboli a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo. Prípustnosť tejto časti dovolania žalovanej preto z uvedených ustanovení nemožno vyvodiť.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti postupu súdov nižších stupňov sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či dovolateľke bola v konaní odňatá možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie procesne nesprávny postup súdu priechiaci sa zákonu alebo inému všeobecne záväznému právnomu predpisu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka občianskeho súdneho konania. Žalovaná v súvislosti s namietaním, že došlo k procesnej vade tejto povahy, v dovolaní uviedla, že súd prvého stupňa „prakticky vôbec“ nevykonával dokazovanie.

O tom, ako v tej – ktorej veci prebiehalo súdne konanie (vrátane dokazovania) na súdoch nižších stupňov, môže dovolací súd usudzovať len z obsahu spisu, osobitne zo zápisníc o súdnych pojednávaniach (viď § 40 ods. 1 O.s.p. a § 122 ods. 1 O.s.p.). V spise je na č.l. 272 až 274 založená zápisnica z pojednávania pred súdom prvého stupňa uskutočneného 18. apríla 2011, z ktorej vyplýva, že súd vykonal dokazovanie výsluchom

účastníkov konania v zmysle § 131 O.s.p. Na tom istom pojednávaní aj „oboznámil obsah spisu“. Takáto protokolácia priebehu konania nedáva dostatočný podklad pre záver, či dokazovanie listinnými dôkazmi, ktoré sú v spise založené, bolo vykonané v súlade s § 129 O.s.p. Avšak, i keby prípadne nešlo len o nevýstižnú protokoláciu dokazovania vykonaného v súlade so zákonom, ale o správnu, skutočnému priebehu dokazovania zodpovedajúcu protokoláciu postupu priečiaceho sa ustanoveniu § 129 O.s.p, vykazoval by procesne nesprávny postup súdu prvého stupňa znaky iba tzv. inej procesnej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. (ktorá prípustnosť dovolania nezakladá), nie procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

V dovolaní sa tvrdí, že súdy nevykonali všetky dôkazy potrebné na úplné a správne zistenie skutkového stavu. K tomu najvyšší súd uvádza, že už v R 37/1993 zaujal názor, že prípadné nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení, nie však procesnú vadu v zmysle § 237 O.s.p. K rovnakému záveru dospel najvyšší súd aj v rozhodnutí R 125/1999, v ktorom uviedol, že ak súd v priebehu konania nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutočného stavu, nemožno to považovať za odňatie možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Treba tiež pripomenúť, že význam dôkazov a potrebnosť ich vykonania sú otázky, ktorých posúdenie je zásadne v právomoci toho orgánu, ktorý rozhoduje o merite návrhu – inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (porovnaj I. ÚS 52/03).

Vzhľadom na argumentáciu dovolateľky najvyšší súd uvádza, že súd neodníme účastníkovi možnosť pred ním konať ani tým, že nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov. Dôkazy hodnotí súd podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci (§ 132 O.s.p.). Rozhodnutie súdu, ktorého podkladom sú dôkazy nesprávne vyhodnotené, môže byť prípadne z tohto dôvodu vecne nesprávne, avšak táto skutočnosť sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. Aj ústavný súd už vysvetlil, že do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nepatrí právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním

navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97). V prípade nesprávnosti hodnotenia dôkazov nejde o dôvod, ktorý by zakladal prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. (viď aj R 42/1993).

Z dovolania vyplýva názor žalovanej, že sudy nezistili v potrebnom rozsahu skutkový stav. Namietaná neúplnosť alebo nesprávnosť skutkových zistení nie je ale procesnou vadou konania v zmysle § 237 O.s.p. (výlučne ktorá by, ako už bolo uvedené, mohla v danom prípade založiť prípustnosť dovolania žalovanej). Vytýkaná neúplnosť alebo nesprávnosť by mohla byť (prípadne) spojená s procesnou vadou konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., vada tejto povahy ale prípustnosť dovolania nezakladá.

Žalovaná odvolaciemu súdu vytýka, že na prejednanie veci nenariadil odvolacie pojednávanie. Podľa § 214 ods. 1 O.s.p. v znení zákona č. 384/2008 Z.z., ktorý nadobudol účinnosť 15. októbra 2008, na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie, ak a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia odvolacieho pojednávania, c/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem. Podľa § 214 ods. 2 O.s.p. ale v ostatných prípadoch (než sú uvedené v § 214 ods. 1 O.s.p.) môže odvolací súd rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania. Z dovolaním napadnutého rozhodnutia vyplýva, že a/ odvolací súd sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa a že z tohto dôvodu nebolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol po nariadení pojednávania, c/ so zreteľom na povahu prejednávanej veci nič nenasvedčuje tomu, že by nariadenie odvolacieho pojednávania vyžadoval dôležitý verejný záujem. Odvolací súd mohol preto v danej veci rozhodnúť bez nariadenia odvolacieho pojednávania. Jeho postup neviedol k odňatiu možnosti žalovanej pred súdom konať.

Dovolatel'ka ďalej uviedla, že rozhodnutia súdov nie sú dostatočne odôvodnené, sú nepresvedčivé a nepreskúmateľné.

Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že vyššie uvedená námietka dovolateľky taktiež nie je dôvodná.

Vady konania vymedzené v zhora citovaných častiach ustanovenia § 237 O.s.p. sú porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, toto právo

zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález z 12. mája 2004 sp. zn. I. ÚS 226/03) treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

Pretože povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami účastníka; porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na druhej strane sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite, skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky i s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadne riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov.

Ak potom nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. a zároveň aj dôvodnosť podaného dovolania.

Ústavný súd podľa konštantnej judikatúry (pozri IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04) vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne, zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a ochranou proti takému uplatneniu (I. ÚS 241/07).

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku (v danom prípade aj s poukazom na § 211 O.s.p.) súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie

navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie uznesenia bolo presvedčivé.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci dospel k záveru, že v odôvodnení svojho rozhodnutia súd prvého stupňa zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, prečo žalobe vyhovel. Rovnako odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil (aj s poukazom na obsah a dôvodnosť odvolania). Ich rozhodnutia nemožno považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekonformné, pretože súdy sa pri výklade a aplikácii zákonných predpisov neodchýlili od znenia príslušných ustanovení a nepopreli ich účel a význam. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ/ka sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia súdu (napr. I. ÚS 188/06).

Dovolateľka namietala, že súd prvého stupňa porušil § 118 ods. 2 O.s.p. a odvolací súd prehliadol nerešpektovanie tohto ustanovenia. Text zápisnice o pojednávaní pred súdom prvého stupňa, ktoré sa uskutočnilo 18. apríla 2011, ale nedáva dostatočný podklad pre záver, či sa súd prvého stupňa dostatočne riadil ustanovením § 118 O.s.p. Avšak, i keby prípadne nešlo len o nevýstižnú protokoláciu priebehu konania v súlade so zákonom, ale o správnu, skutočnému priebehu konania zodpovedajúcu protokoláciu postupu priečiaceho sa ustanoveniu § 118 O.s.p. vykazoval by procesne nesprávny postup súdu prvého stupňa znaky iba tzv. inej procesnej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. (ktorá prípustnosť dovolania nezakladá), nie procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Navyše aj keby súd prvého stupňa nepostupoval v zmysle § 118 O.s.p., je potrebné mať na zreteli, že „podmienka prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. nie je splnená v prípade, že sa účastníkovi odňala možnosť konať pred súdom iba pre časť konania do takej miery, že účastník následne mohol uplatniť svoj vplyv na výsledok konania napr. tým, že mohol podať proti rozsudku, ktorý mu bol riadne doručený, odvolanie“ (vid' R 39/1993). Procesný postup súdu prvého stupňa, i keby táto námietka dovolateľky bola prípadne opodstatnená, nemohol preto v danom prípade založiť prípustnosť dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., lebo žalovaná napadla prvostupňový rozsudok odvolaním a v ňom „uplatnila svoj vplyv na výsledok konania“. Pre úplnosť dovolací súd uvádza, že o tzv. prekvapivé rozhodnutie súdu prvého stupňa v danom prípade nešlo, pretože samotní účastníci konania, resp. ich zástupcovia, na pojednávaní 18. apríla 2011 vo svojich prednesoch uviedli, ktoré právne

významné skutočnosti sú zhodné, ktoré zostali sporné a zaujali stanovisko k navrhnutým dôkazom. Súd na pojednávaní uznesením zamietol ďalšie návrhy na dokazovanie a poučil účastníkov v zmysle ustanovenia § 120 ods. 4 O.s.p.

K námietke žalovanej, že napadnuté rozhodnutia spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), dovolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní, samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá (viď aj R 43/2003 a R 54/2012). Nejde totiž o vadu konania vymenovanú v § 237 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 238 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania. Keďže žalovanou bol tento dovolací dôvod uplatnený v dovolaní, ktoré nie je procesne prípustné, nemohol dovolací súd podrobiť napadnutý rozsudok posúdeniu z hľadiska správnosti v ňom zaujatých právnych záverov (t.j. medziiným ani o existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení, ani o aplikovateľnosti R 190/1998 na prejednávajúcu vec).

V danom prípade dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nie je podľa § 239 O.s.p. prípustné a vady uvedené v § 237 O.s.p. neboli zistené. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolanie žalovanej ako neprípustné podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol. S poukazom na právnu úpravu dovolacieho konania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanej, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky mu však žiadne trovy dovolacieho konania nepriznal z dôvodu, že nepodal návrh na ich priznanie (§ 151 ods. 1 O.s.p.), navyše mu ani žiadne trovy v dovolacom konaní nevznikli.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. júla 2013

JUDr. Martin Vladik, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová